

POSTANOWIENIE

Dnia 18 czerwca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Joanna Lemańska (przewodniczący)

SSN Paweł Czubik (sprawozdawca)

SSN Grzegorz Pastuszko

w sprawie ze skargi W. U. i J. U.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Rzeszowie w sprawie o sygn.
II Ako 80/23,

z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie,

po rozpoznaniu na posiedzeniu bez udziału stron w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i
Spraw Publicznych w dniu 18 czerwca 2024 r.,

na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na
naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu
przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i
postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki,

oddala skargę.

Paweł Czubik Joanna Lemańska Grzegorz Pastuszko

UZASADNIENIE

Pismem z 12 marca 2024 r. W. U. i J. U. (dalej: „Skarżący”),
reprezentowani przez profesjonalnego pełnomocnika, złożyli skargę na
naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, tj. na
przewlekłość postępowania prowadzonego przed Sądem Apelacyjnym w
Rzeszowie w sprawie o sygn. akt II AKo 80/23, wnosząc o:

1) stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie o wznowienie postępowania o sygn. akt II AKo 80/23 toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Rzeszowie;

2) przyznanie od Skarbu Państwa na rzecz Skarżących kwoty po 2000 zł;

3) zasądzenie od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie kosztów tego postępowania, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych, tytułem reprezentowania każdego z mocodawców.

W uzasadnieniu skargi wskazano, że w niniejszej sprawie wniosek został złożony 27 lipca 2023 r. Pierwszą czynnością Sądu było wezwanie do uzupełnienia braków formalnych z 1 sierpnia 2023 r. Kolejną czynnością było wezwanie Prokuratury Rejonowej dla miasta Rzeszowa o złożenie odpowiedzi na wniosek, co nastąpiło dopiero z końcem października 2023 r. Następnie Sąd nie podjął żadnych czynności aż do dnia dzisiejszego. W sprawie nie zostało wyznaczone posiedzenie ani nie zostały podjęte kroki w celu rozpoznania skargi. Od prawie 9 miesięcy strony oczekują na rozstrzygnięcie sprawy o relatywnie prostej materii.

Strona wskazywała, że wnosi o szybkie rozpoznanie wniosku z uwagi na fakt, iż skazany W. U. wykonuje orzeczoną karę ograniczenia wolności, mimo dużego prawdopodobieństwa, że czyn mu zarzucany uległ przedawnieniu. Pomimo tego, Sąd nie podjął czynności w celu szybszego rozpoznania wniosku. Ponadto komornik sądowy wszczął egzekucję kosztów w niniejszej sprawie, co naraża Skarżących na dodatkowe koszty. W sprawie wniesiono także pismem o przyspieszenie rozpoznania wniosku, co jednak nie doprowadziło do podjęcia czynności przez Sąd.

Pismem z 9 maja 2024 r. Prezes Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie złożył odpowiedź na skargę, wnosząc o oddalenie skargi.

W uzasadnieniu odpowiedzi na skargę wskazano, że złożony przez pełnomocnika Skarżących wniosek o wznowienie postępowania w sprawie o sygn. III Ka 328/21 Sądu Okręgowego w Rzeszowie został złożony do Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie 27 lipca 2023 r. – postępowanie zostało zarejestrowane pod sygn. II AKo 80/23.

W tej dacie (jak również w okresie wcześniejszym) akcentowane było zgodne stanowisko wielu różnych przedstawicieli środowiska prawniczego odnośnie niezgodności (dotyczącego „przedawnienia karalności czynu, które nie biegnie w okresie obowiązywania stanu zagrożenia epidemicznego albo stanu epidemii, ogłoszonego z powodu COVID-19”) art. 15zzr¹ ustawy z dnia 2 marca 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych – z określonymi przepisami Konstytucji RP.

Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 12 grudnia 2023 r., P 12/22, był bardzo istotny dla orzekania w sprawach, w których doszło już (gdyby wymieniony art. 15zzr¹ został zakwestionowany) do przedawnienia karalności, w konsekwencji: był oczekiwany przez środowisko prawnicze, a także organy wymiaru sprawiedliwości.

Wskazany wyrok Trybunału Konstytucyjnego potwierdził niezgodność wymienionego art. 15zzr¹ z art. 2 Konstytucji RP. To oznaczało m.in., że już w dacie złożenia przedmiotowego wniosku przez pełnomocnika Skarżących, w odniesieniu do czynów z art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 57a § 1 k.k. oraz z art. 216 § 1 k.k. – nastąpiło przedawnienie karalności.

Postanowieniem z 25 marca 2024 r., II AKo 80/23, Sąd Apelacyjny w Rzeszowie orzekając na podstawie art. 540 § 1 pkt 2 lit. a k.p.k. oddalił wniosek o wznowienie postępowania w stosunku do Skarżących. Data wydania ww. orzeczenia była uzależniona od możliwości orzeczniczych sędziów tworzących skład orzekający (...), obciążenia orzeczniczego sędziów wieloma innymi sprawami, m.in. AKa, AKz, AKzw. Brak jest podstaw do wpływu daty wydania przedmiotowego postanowienia na „wszczęcie egzekucji kosztów przez komornika sądowego”, bądź „wykonywanie kary ograniczenia wolności”, skoro zarówno czynności komornicze, jak i wykonywanie przedmiotowej kary, było skutkiem prawomocnego wyroku skazującego wydanego w czasie, w którym nie nastąpiło jeszcze przedawnienie karalności za popełnienie przez Skarżących określonych przestępstw.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga nie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 1725, dalej: „ustawa o skardze na przewlekłość”), strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania). Dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie albo czynności podjętych przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze w celu zakończenia postępowania przygotowawczego lub czynności podjętych przez sąd lub komornika sądowego w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy egzekucyjnej albo innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej złożoności, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania (art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość).

O przewlekłości postępowania można mówić zarówno wtedy, gdy sąd nie podejmuje żadnych czynności, jak i wtedy, gdy je podejmuje, ale są one nieprawidłowe i w ich następstwie dochodzi do zwłoki w rozpatrzeniu sprawy (postanowienie Sądu Najwyższego z 24 lutego 2016 r., III SPP 53/15).

Na znaczenie sprawnego rozstrzygania sporów sądowych, jako jednego z elementów zagwarantowanego konstytucyjnie prawa do sądu, zwraca się uwagę w literaturze (S. Pikulski, J. Szczechowicz, *Ludzki wymiar prawa a przewlekłość postępowania sądowego* (w:) *Księga Jubileuszowa Profesora Tadeusza Jasudowicza*, Toruń 2004, s. 353 i n.).

Postępowanie wznowieniowe stanowi nadzwyczajny tryb przewidziany dla wzruszania prawomocnych orzeczeń wydanych w postępowaniu karnym. Jest ono uregulowane w art. 540-548 k.p.k., przy czym ustawa procesowa nie przewiduje, choćby instrukcyjnego, terminu na rozpoznanie wniosku. Podobnie ustawa o skardze na przewlekłość nie określa wprost, jaki okres oczekiwania na rozpoznanie sprawy należy uznać za nieuzasadnioną zwłokę. W tych warunkach należy wykorzystać *per analogiam* ugruntowane stanowisko judykatury dotyczące rozsądnego terminu przeprowadzenia postępowania odwoławczego. W dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmowano, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można zasadniczo mówić w przypadku bezczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej, która trwa co najmniej 12 miesięcy (postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 maja 2005 r., III SPP 96/05; z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06 oraz z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy, stwierdzić należy, że nie naruszono w niej prawa do sądu w aspekcie rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki. Bezspornym faktem jest, że pierwotny wniosek o wznowienie postępowania wpłynął do Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie 27 lipca 2023 r. (k. 3 akt sądowych), przy czym był on obarczony brakiem formalnym – nie został sporządzony przez profesjonalnego pełnomocnika (art. 545 § 2 k.p.k.). W wykonaniu wezwania Sądu Apelacyjnego, prawidłowo sporządzony i podpisany wniosek o wznowienie postępowania wpłynął do Sądu 17 sierpnia 2023 r. (k. 15 akt sądowych). Już 21 sierpnia 2023 r. przyjęto wniosek o wznowienie postępowania (k. 19 akt sądowych), a postanowienie rozpatrujące wniosek *in meriti* i jednocześnie kończące postępowanie wznowieniowe wydano 25 marca 2024 r. (k. 34 i n. akt sądowych).

Analiza powyższej sekwencji zdarzeń (czynności procesowych) skutkuje stwierdzeniem, że od chwili wpływu prawidłowo sporządzonego i podpisanego wniosku o wznowienie postępowania do Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie (17 sierpnia 2023 r.) do dnia wydania prawomocnego orzeczenia przez ten Sąd (25 marca 2024 r.) upłynęło nieco ponad 7 miesięcy. Procedowanie Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie w niniejszej sprawie nie naruszyło więc ogólnego standardu sprawności postępowania sądowego. W rozważanym przypadku w ciągu 7 miesięcy wykonano pewne czynności, zwłaszcza zwrócono się do Prokuratury Rejonowej dla miasta Rzeszowa o udzielenie odpowiedzi na wniosek (której odpisy następnie doręczono stronom). Ponadto, jak wynika z odpowiedzi na skargę, w niniejszej sprawie niejako oczekiwano na wydanie przez Trybunał Konstytucyjny orzeczenia o zgodności z ustawą zasadniczą art. 15zzr¹ tzw. ustawy covidowej. Wyrok ten wydano 12 grudnia 2023 r., sygn. P 12/22. Całokształt okoliczności sprawy przesądza o oddaleniu skargi.

Oddalając skargę, Sąd Najwyższy w składzie orzekającym zauważa jednocześnie, że jej wniesienie odniosło pożądany skutek, albowiem „zmobilizowało” ono Sąd Apelacyjny w Rzeszowie do szybszego procedowania w sprawie i wydania orzeczenia (19 marca 2024 r. – wpływ skargi; 25 marca 2024 r. – wydanie postanowienia merytorycznego w przedmiocie wniosku o wznowienie postępowania). W tym kontekście stwierdzić należy, że w niniejszej sprawie zostało zapewnione Skarżącym prawo do sądu w aspekcie sprawnego przebiegu postępowania sądowego.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy, na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość, orzekł jak w sentencji postanowienia, oddalając skargę.

Paweł Czubik Joanna Lemańska Grzegorz Pastuszko

[SOP]

[ał]

